

SMRTNA OZLJEDA RADNIKA PRI OBAVLJANJU POSLOVA MONTAŽE KOTAČA

U travnju 2009. godine kod poslodavca AA d.o.o. dogodila se smrtna ozljeda radnika BB, zaposlenika poslodavca, pri obavljanju poslova montaže kotača na stražnju osovinu kamiona s poluprikolicom. Analiza ovog događaja temelji se na nalazima nadležnog inspektora rada za zaštitu na radu Državnog inspektorata koji je obavio očevid na mjestu događaja i poduzeo propisane mjere.

OPIS DOGAĐAJA

Radnici poslodavca AA d.o.o, BB i CC zajednički su obavljali poslove zamjene pneumatika na stražnjoj osovinu kamiona (2 kom.). Poslovi su se obavljali na slijedeći način: prema radnom nalogu izdanom od poslovođe D.D., radnik BB trebao je demontirati i montirati kotač s poluprikolice, a radnik CC trebao je demontirati istrošeni pneumatik s naplatka kotača te montirati novi pneumatik na naplatak. Radnik BB podvukao je dvije hidraulične dizalice i podigao prednji i stražnji kotač na stražnjem dijelu poluprikolice tegljača te pomoću pneumatskog alata demontirao kotače s poluprikolice. Nakon toga, on i radnik CC izvukli su iglice ventila pneumatika i svaki je po jedan kotač otkoturao u radionicu. Radnik BB vratio se do kamiona i obavljao pripreme za montažu kotača na poluprikolicu (čistio je korodirane pričvrzne vijke na glavinama

i pripremao matice). Za to vrijeme je radnik CC na stroju za *montažu i demontažu kamionskih guma* demontirao istrošeni pneumatik (dimenzije: 385/65 R22,5). Kada je prvi pneumatik bio montiran na naplatak, radnik CC dokoturio je kotač do *zaštitnog metalnog kaveza* (slika 1) i obavljao pumpanje pneumatika, podesio je tlak zraka (8,5 bara) i ugradio iglicu ventila te izgradio kotač pred ulaz radionice. Radnik BB došao je po kotač i otkoturio ga do mjesta za montažu. Kada je postavio i podesio kotač na pričvrzne vijke glavine, došlo je do velikog praska i odvajanja pneumatika od naplatka. Naplatak je radnika BB pogodio u predjelu prsnog koša i odbacio ga oko 4,5 m od mjesta gdje se nalazio u trenutku montaže kotača na glavinu. Na slici 2. prikazan je položaj tijela nesretnog radnika, naplatka, pneumatika i kamiona (masa pneumatika oko 60 kg, masa naplatka oko 40 kg).

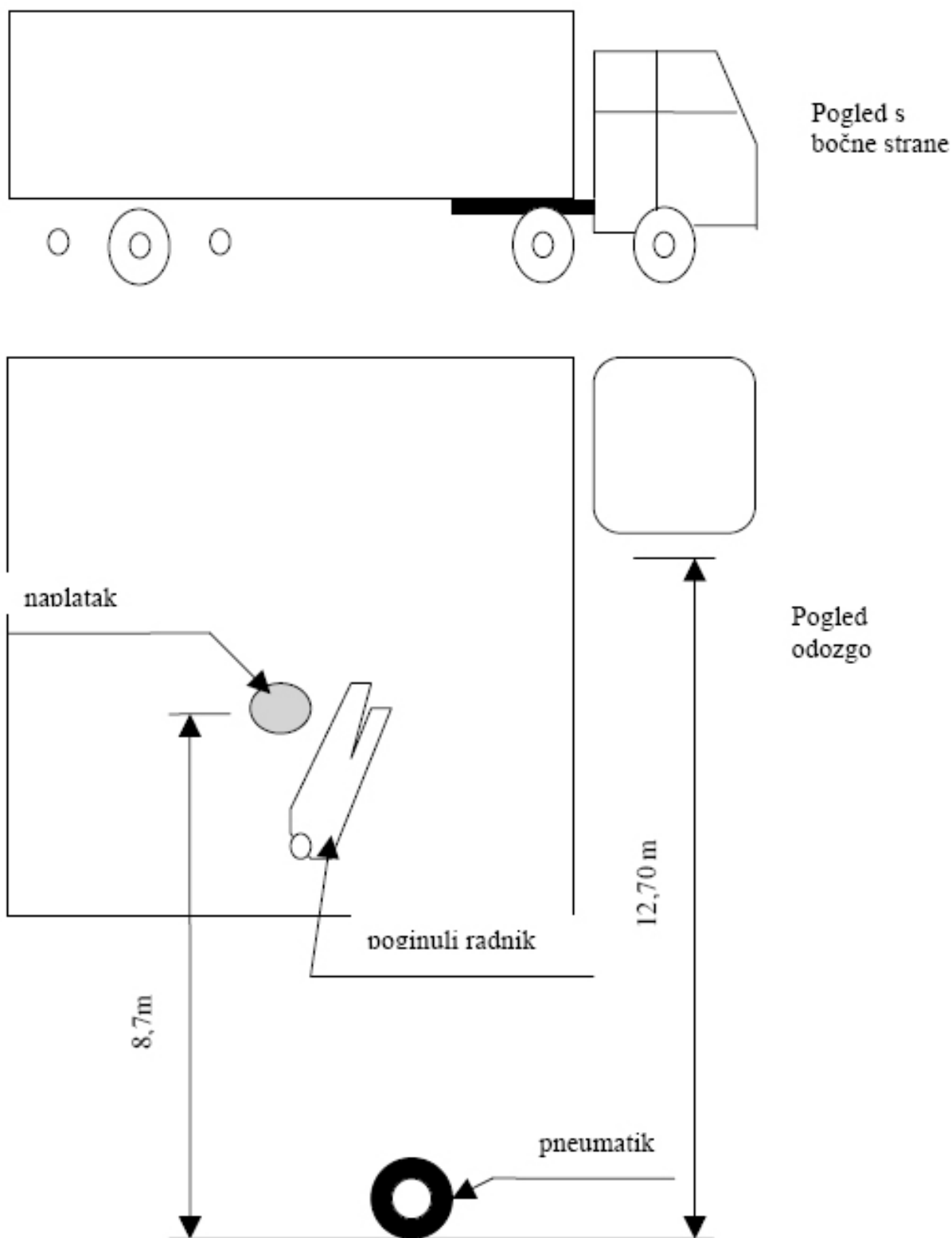
PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Inspekcijским nadzorom obavljenim u povodu navedenog događaja utvrđeni su ovi bitni nedostaci koji su pridonijeli smrtnoj ozljedi radnika BB:

- U ovome slučaju inspektor je utvrdio da je radnik CC montirao pneumatik na ošte-

Slika 1. Zaštitni kavez

Slika 2. Skica položaja radnikova tijela, naplatka, pneumatika i kamiona

ćeni naplatak (slika 3.). Isključena je mogućnost da je ozljeda nastala zbog „pre-pumpanosti“ jer je poslodavac predočio izvješće o ispitivanju u kojemu je navedeno da manometar u mjernom području od 4 do 10 bara ima maksimalno dopušteno odstupanje od 0,16 bara (ovo ispitivanje je prema nalogu inspektora rada obavljeno odmah nakon nastanka događaja).

- Nadalje, poslodavac nije proveo potrebne mjere za zaštitu zdravlja i sigurnost radnika, uključujući planiranje, pripremu i provedbu radnog procesa, uvažavajući najvišu moguću razinu zaštite radnika. Isto tako nije u propisanim rokovima obavio ispitivanje stroja ili uređaja s povećanim opasnostima te na mjestu rada nije postavio znakove upozorenja i sigurnosti.

POVREDA PROPISA

Poslodavac i njegova odgovorna osoba počinili su niz povreda propisa iz područja zaštite na radu, a u ovom primjeru bit će navedeni samo oni koji su izravno vezani s opisanim događajem:

- 1) odgovorna osoba poslodavca počinila je kazneno djelo protiv opće sigurnosti opisano u članku 265., stavak 2. i članku 271., stavak 2. Kaznenog zakona (N.N., br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 71/06., 115/06., 110/07. i 152/08.) jer je suprotno odredbama članka 27. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03., 100/04., 86/08., 116/08. i 75/09.; dalje u tekstu: Zakon) radniku CC dopustio samostalno obavljanje poslova demontaže

Slika 3. Oštećeni naplatak

i montaže pneumatika, a da nije osposobljen za rad na siguran način, odnosno nije prethodno osposobljen poslove obavljati bez ugrožavanja vlastitog života te života i zdravlja drugih radnika sukladno odredbama članka 28. Zakona;

- 2) odgovorna osoba poslodavca počinila je prekršaj opisan u kaznenim odredbama članka 108., stavka 1., točka 4. i stavka 2. Zakona jer je odredbama članka 18., stavka 6. navedenog Zakona propisano da upute za siguran rad moraju biti istaknute na mjestu rada zbog njihove uporabe;
- 3) poslodavac je počinio prekršaj opisan u kaznenim odredbama članka 110., stavka 1., točka 4. i stavka 2. Zakona jer je odredbama članka 52. propisano da se ispitivanja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima obavljaju redovito u propisanim rokovima.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor je temeljem ovlasti iz odredbi članka 102., stavka 3. Zakona donio više rješenja koja je upisao u knjigu nadzora.

Inspektor je rješenjem naredio poslodavcu da radnika CC udalji sa samostalnog obavljanja poslova demontaže i montaže pneumatika

dok ga ne osposobi za rad na siguran način za te poslove, donio je rješenje kojim je zabranio uporabu uređaja za demontažu i montažu pneumatika dok se ne ispita kao uređaj s povećanim opasnostima i uvjerenjem o ispitivanju (koje se izdaje na temelju zapisnika o ispitivanju) ne dokaže njegova ispravnost za uporabu. Nadalje, inspektor je donio i druga rješenja za otklanjanje nedostatka u provedbi mjera zaštite na radu koja nisu izravno povezana s opisanim događajem.

Protiv odgovorne osobe poslodavca podnesena je kaznena prijava nadležnom Državnom odvjetništvu zbog utemeljene sumnje o počinjenju kaznenog djela opisanog u prethodnoj točki (povreda propisa) jer temeljem činjenice da je radnik CC samostalno obavljao poslove demontaže i montaže pneumatika, a koje nije bio osposobljen obavljati ih na siguran način, proizlazi da radnik nije bio upoznat s osnovnim pravilima rada te minimalnim zahtjevima u pogledu ispravnosti radne opreme i predmeta rada, te povrh toga i zato što na mjestu rada nije istaknuo upute za siguran rad.

Inspektor je protiv poslodavca podnio optužni prijedlog za više prekršaja koji nisu izravno vezani uz nastanak opisanog događaja (ispitivanje stroja s povećanim opasnostima, pružanje prve pomoći...).

*Đuro Čižmar, dipl. ing. stroj.
Odjel zaštite na radu
Državni inspektorat, Zagreb*